

KATILIM BANKALARINDA KARLILIĞIN BELİRLEYİCİLERİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ İÇİN BİR PANEL VERİ ANALİZİ¹

Rıfat KARAKUŞ²
Şeyma YILMAZ KÜÇÜK³

Özet

Bu çalışma, Türkiye piyasasında faaliyet gösteren katılım bankalarında karlılığa etki eden makroekonomik faktörler ile bankalara özgü içsel faktörlerin belirlenmesini amaç edinmektedir. Çalışmada, Türkiye’de faaliyet gösteren 4 katılım bankasının 2010 - 2014 yılları arası için çeyrek dönemlik verileri ve çeyrek dönemlik makroekonomik değişkenler kullanılarak panel regresyon analizi uygulanmıştır. Gerçekleştirilen panel veri analizinde karlılığı ifade etmek için özkaynak karlılığı ve aktif karlılığı bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ABD doları efektif satış kuru, tüketici fiyat endeksi, gayri safi yurt içi hâsıla ve duran varlıkların aktif toplama oranı ile her iki karlılık değişkeni arasında negatif yönlü, çalışan sayısı ile karlılık göstergeleri arasında ise pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca sanayi üretim endeksi, bankacılık sektörü kredi hacmi, bankalarca açılan kredilere uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranı, işsizlik oranı ve toplam toplanan fonların aktif karlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Reel kesim güven endeksi, işsizlik oranı ve alınan kredilerin aktif toplama oranının özkaynak karlılığına negatif etki yaptığı, saatlik kazanç endeksi, diğer faaliyet giderlerinin aktif toplama oranı, bilanço dışı yükümlülüklerin aktif toplama oranı ve alınan kısa vadeli kredilerin alınan toplam kredilere oranının özkaynak karlılığına pozitif etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankaları, Karlılık, Makroekonomik Faktörler, İçsel Faktörler, Panel Veri Analizi

Jel Kodları: G21, G39

DETERMINANTS OF PARTICIPATION BANK PROFITABILITY: A PANEL DATA ANALYSIS FOR TURKEY

Abstract

The aim of this study is to determine the macroeconomic and bank-specific internal factors affecting the profitability of participation banks in Turkey. Panel regression analysis is used by quarterly data of 4 participation banks between 2010 and 2014 operating in Turkey and quarterly macroeconomic variables. To refer to the profitability, return on equity and return on assets were used as the dependent variable in the panel analysis. The results of the study reveal that there is a negative relationship between US Dollar effective exchange rate, consumer price index, gross domestic product, fixed assets to total assets ratio and both profitability ratios and also a positive relationship between number of employees and profitability indicators. In addition, it is observed that the industrial production index, the banking sector credit volume, weighted average interest rate of loans applied by banks, unemployment rate and total funds collected to total assets ratio have a statistically significant and positive effect on return on assets. Although real sector confidence index, unemployment rate and credit used to total assets ratio have a negative effect on return on equity, there is a positive relationship between other operating expenses to total assets ratio, off-balance sheet liabilities to total assets ratio, short terms loans used to total loan used ratio and return on equity.

Keywords: Participation Banks, Profitability, Macroeconomic Factors, Internal Factors, Panel Data Analysis

JEL Codes: G21, G39

¹ Bu çalışma, 4-5 Haziran 2015 tarihlerinde İstanbul’da düzenlenen “Global İşletme Araştırmaları Kongresi – 2015”de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Öğretim Görevlisi Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi MYO, rifatkarakus@karatekin.edu.tr, Taşmescit Kampüsü ÇANKIRI

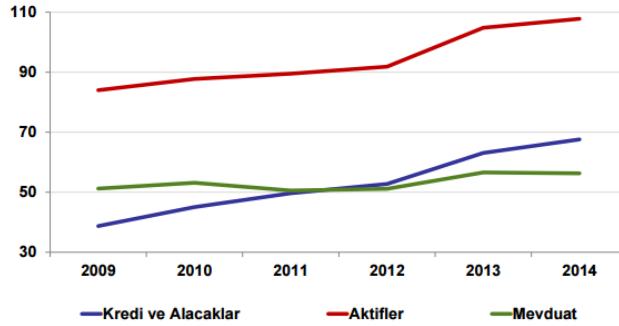
³ Öğretim Görevlisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi MYO, seymayilmaz@karatekin.edu.tr, Taşmescit Kampüsü ÇANKIRI

GİRİŞ

Bankalar, atıl olan fonları toplayarak piyasanın fon ihtiyacını karşılamakta ve bu şekilde mali piyasalarda arz talep dengesini sağlayan aracı kuruluşlar olarak görevlerini yerine getirmektedirler. Bankalar diğer finansal kuruluşlara nazaran sağladıkları rekabetçi fırsatlar, ulaşılabilirlikleri ve devlet garantisi⁴ gibi üstünlükleri nedeniyle finansal kuruluşlar arasında ayrı bir öneme sahiptir. Türkiye’de bankacılık sistemi Cumhuriyet öncesi döneme uzanan bir tarihe sahip olmasına rağmen 1980 sonrası başlayan ekonomik serbestleşme ile gelişim gösterdiği bilinmektedir.(Yağcılar, 2011: 99) 2001 yılı ise Türk bankacılık sektörü için yeni bir başlangıç olarak kabul edilebilir. 2000 yılı Ağustos ayında faaliyete başlayan BDDK ve bankacılık sektöründe gerçekleştirilen yapısal reformlar ile bankacılık sistemi güvenilir bir yapıya kavuşmuştur(Özince, 2008: 36).

Bankacılık sektörü özellikle son yıllarda önemli bir gelişme kaydetmiştir. Aktif büyüklük, mevduat, kredi ve alacakların Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya oranı yıllar içinde sürekli artış göstermiştir.(Şekil 1) Bankacılık sektöründeki bu gelişim, sektörün giderek önemli bir parçası haline gelen katılım bankaları için de paralellik göstermektedir. Katılım bankalarının büyüyen bankacılık sektörü içerisindeki payı, istikrarlı bir şekilde artmaktadır. (Şekil 2)

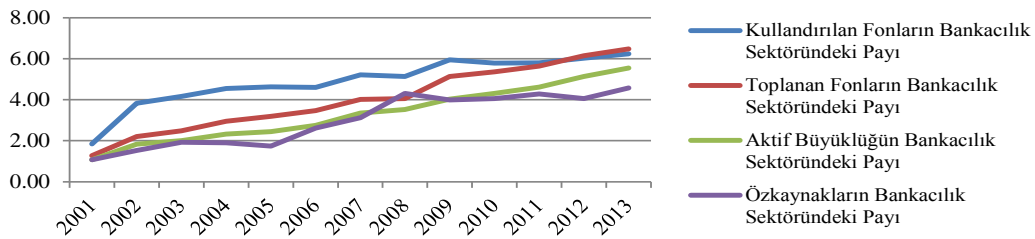
Şekil 1. Bankacılık Sektörünün Mevduat, Aktif Toplam ile Kredi ve Alacaklarının Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya Oranları

Kaynak: TBB (2015), Türkiye’de Bankacılık Sektörü 2009-2014 Aralık,

http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2182/Turkiye'de_Bankacilik_Sektoru_2009-2014_Aralik.pdf

Şekil 2. Katılım Bankalarının Bankacılık Sektörü İçerisindeki Payı

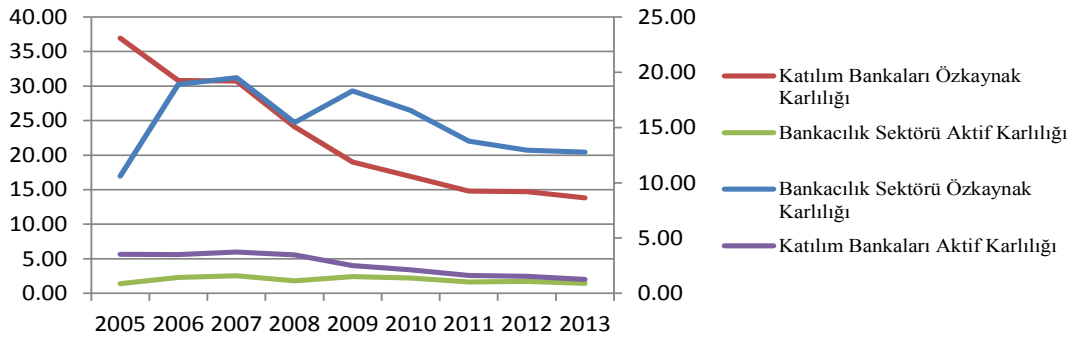
⁴ 07.11.2006 tarihli ve 26339 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan "Sigorta ya Tabii Mevduat ve Katılım Fonları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca Tahsil Olunacak Primlere Dair Yönetmelik” uyarınca tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının ve katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapların, 100 bin TL’ye kadar olan kısmı mevduat güvencesi kapsamındadır. Yalnız bankaların anonim şirket olmaları ve dolayısıyla tacir sıfatı taşımaları nedeniyle iflas edebilir olmaları durumu uygulamada karşılık bulmamaktadır. Çünkü bir bankanın iflasını gerektiren nedenlerin varlığı o banka hakkında yönetim ve denetimin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devrini gerektirmektedir. İflas edebilecek bir bankanın yönetim ve denetimi Fona devredildikten sonraki süreç için öngörülen düzenlemeler ise iflası gerçekleşmesi son derece güç veya daha doğru bir deyişle Fon dışındaki alacaklılar tarafından elde edilmesi güç bir hukuki sonuç göstermektedir (Öztrak, 2007: 19). Bu nedenle bankalar için devlet garantisinin tasarruf mevduatları için geçerli garantiden daha geniş bir anlamda sahip olduğu düşünülebilir.

Kaynak: TKBB (2014), Türk Finans Sisteminde Katılım Bankaları,

http://www.tkbb.org.tr/images/Documents/KATILIM_BANKALARI_GENEL_SUNUM_ARALIK2013_02_04_2014.ppt

Türkiye’de bankacılık sektörü bir bütün olarak incelendiğinde ekonomik sistem içerisindeki büyüklüğü artmasına rağmen, karlılığın özellikle son dönemlerde bir düşüş trendinde olduğu görülmektedir. Bankacılık sektörünün geneline paralel olarak sektör içerisindeki payı artan katılım bankaları için de benzer bir durum söz konusudur. Bankacılık sektörünün genelinde ve özel olarak katılım bankacılığında 2009 yılından itibaren özkaynak karlılığı ve aktif karlılığının önemli bir düşüş içerisinde olduğu görülmektedir.(Şekil 3)

Şekil 3. Bankacılık Sektöründe ve Katılım Bankacılığında Karlılık Göstergeleri

Kaynak: TBB, İstatistiki Raporlar 2013, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/--2013---secilmis-rasyolar/1359>; TKBB, Katılım Bankaları 2013, <http://www.tkbb.org.tr/images/Documents/TKBB.pdf>

Ekonomik sistem içerisinde çok önemli bir rol oynayan bankaların temel amacı, diğer işletmelerde de olduğu gibi hissedarlarını maksimum refah düzeyine ulaştırmaktır. Bunu sağlayacak temel enstrümanlardan bir tanesi de elde edilecek karlardır.⁵ Türkiye özelinde bankacılık sektöründe karlılığın düşüyor olması, üzerinde durulması gereken bir durum teşkil etmektedir. Nitekim mevduat bankaları için yapılan farklı çalışmalarda karlılığa etki eden faktörler araştırılmıştır. Fakat katılım bankaları için bu konuda yapılmış ampirik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın amacı, bankacılık sektörü içerisinde payı artan katılım bankalarının karlılığına etki eden içsel ve makroekonomik faktörlerin araştırılmasıdır. Yapılacak bu araştırma ile literatüre katkı sağlanacağı gibi çalışma bulgularının önemli bir finansal aktör olan katılım bankalarına da yol göstereceği umulmaktadır.

I. LİTERATÜR TARAMASI

Bankacılık sektöründe karlılığa etki eden faktörler, makroekonomik ve içsel değişkenleri içerecek şekilde literatüre konu olmuştur. Farklı piyasalar için yapılan çalışmaların genel olarak ticari bankacılık üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İslami bankalarda karlılığın belirleyicileri ile yurtdışı piyasaları kullanarak yapılmış çalışmalar bulunmasına rağmen, Türkiye piyasası için sadece katılım bankalarını inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Literatürde yer alan çalışmalar ticari bankalar için yapılanlar ve İslami bankalar için yapılanlar olmak üzere gruplandırılmış; ilgili çalışmaların veri seti, kullanılan yöntemi, seçilen değişkenleri ve sonuçları sırasıyla Tablo 1 ve Tablo 2’de özetlenmiştir.

⁵ Esasında firma değerini artıran temel unsur gelecekte beklenen nakit akışlarının tutarı ve sürekliliğidir. Karlar, gelecekte beklenen nakit akışlarının hem büyüklüğüne hem de sürekliliğine etki edeceğinden bu yargıya varılmıştır.

Tablo 1. Ticari Bankalarda Karlılığın Belirleyicileri ile İlgili Literatür Taraması

Türkiye Piyasası İçin Yapılmış Çalışmalar						
<i>Çalışmayı Yapan/ Yapanlar</i>	<i>Örnek Kütle</i>	<i>Yöntem</i>	<i>Bağımlı Değişkenler</i>	<i>Makro-ekonomik Bağımsız Değişkenler</i>	<i>İçsel Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Sonuç</i>
Alper ve Anbar (2009)	Hisseleri BİST’te işlem gören 10 ticari bankanın 2002 - 2010 dönemi verileri	Sabit Etkili Panel Regresyon Analizi	ROA ROE	GDP INF IR	SIZE, EA TC/TA, PLL/TL LA/TA, D/TA	SIZE (ROA ve ROE için +) TC/TA ve PLL/TL (ROA için -) IR (ROE için +)
Doğru (2011)	Türkiye’de faaliyet gösteren bir bankanın 2005 - 2010 dönemi aylık verileri	Çoklu Regresyon Analizi	ROA ROE NIM		TC/TD,EA, TC/TA,OC/TA, LA/TA, PLL/TL PC/TA, D/TA SIZE, OI/TA	EA (ROA için +) LA/TA (ROE için +) PC/TA ve OOI/TA (ROA, ROE ve NIM için +) TC/TA (ROA ve NIM için +) SIZE (ROA ve ROE için +)
Taşkın (2011)	Türkiye’de 1995 - 2009 yılları arasında faaliyet gösteren tüm ticari bankaların verileri	Panel Veri Analizi	ROA ROE NIM	dGDP IR INF SUE	TC/TA , SIZE EA PLL/TL PC/TA FRGN	FRGN (NIM için +) TC/TA ve SIZE (NIM için -) PLL/TL (ROA ve ROE için -) PC/TA (ROA için -) SUE (ROA için +)
Akbaş (2012)	Türkiye faaliyet gösteren 26 ticari bankanın 2005-2010 dönemi verileri	Sabit Etkili Panel Veri Analizi (ROA için) Tesadüfi Etkili Panel Veri Analizi (ROE için)	ROA ROE	HHI GDP INF	EA PLL/TL LA/STB OC/TR SIZE	EA ve SIZE (ROE için -) PLL/TL ve OC/TR (ROA ve ROE için -) INF ve HHI-Deposits (ROA için -) HHI- Credits (ROA için +) HHI-Assets (ROE için -)
Samırkaş vd. (2014)	2003 Ocak - 2012 Haziran dönemi arasında Türkiye’deki mevduat bankaları verileri	Havuzlanmış Lineer Regresyon	ROA ROE	GDP IR INF	EA, LA/TA PLL/TL OOI/TA	EA ve OOI/TA (ROA ve ROE için +) IR(ROA için -)
Yurtdışı Piyasalar İçin Yapılan Çalışmalar						
<i>Çalışmayı Yapan/ Yapanlar</i>	<i>Örnek Kütle</i>	<i>Yöntem</i>	<i>Bağımlı Değişkenler</i>	<i>Makro-ekonomik Bağımsız Değişkenler</i>	<i>İçsel Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Sonuç</i>
Tanna vd. (2005)	Birleşik Krallık’ta faaliyet gösteren 32 ticari bankanın 1995-2002 dönemi verileri	Sabit Etkili Panel Regresyon Analizi	ROA NIM	GDP INF MARCAP	OC/TR, PLL/TL EA, SIZE	OC/TR ve SIZE (NIM ve ROA için -) PLL/TL (NIM için -) EA, GDP, INF ve MARCAP (NIM ve ROA için +)
Athanasoglou vd. (2008)	Yunanistan’da faaliyet gösteren ticari bankaların 1985 - 2001 dönemi verileri	Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi	ROA ROE	INF GDP	EA, C/TA RGTR/NE, SIZE,PLL/TL, PUOWN	EA ve RGTR/NE (ROA için +) PLL/TL ve OC/TA (ROA için -)
Ben Naceur ve Goaid (2008)	Tunus’ta faaliyet gösteren 10 ticari	Tesadüfi Etkili Panel Regresyon	NIM ROA	dGDP	OC/TA, EA TC/TA, SIZE	EA ve OC/TA (NIM ve ROA için -)

	bankanın 1980 - 2000 dönemi verileri	Analizi			PUOWN	için +) TC/TA (NIM için +)
Dietrich ve Wanzenried (2009)	İsviçre’de faaliyet gösteren 453 ticari bankanın 1999 - 2006 dönemi verileri	Havuzlanmış Lineer Regresyon	ROA ROE	TAX GDP IR	EA, OC/TR PLL/TL, SIZE PUOWN FRGN	EA(ROA için +, ROE için -) OC/TR ve GDP (ROA ve ROE için +) FRGN (ROA için -) TAX (ROA ve ROE için -)
Flamini vd. (2009)	Sahra Altı Afrika bölgesinde faaliyet gösteren 41 bankanın 1998 - 2006 dönemi verileri	Tesadüfi Etkili Panel Regresyon Analizi	ROA	GDP, INF FUEL EDBI COMM	TC/TP, FRGN NIR/OOI, EA SIZE, MARP PUOWN,	PUOWN (-) EA ve SIZE (+)
Staikouras ve Wood (2011)	Avrupa’da faaliyet gösteren 685 bankanın 1994 - 1998 dönemi verileri	Sabit Etkili Panel Regresyon Analizi	ROA	IR GDP dGDP	TC/TA, EA PLL/TL, MSH SIZE	GDP, TC/TA ve PLL/TL (-) IR, SIZE ve EA (+)
Trujillo-Ponce (2013)	İspanya’da faaliyet gösteren 89 ticari bankanın ve tasarruf bankasının 1999 - 2009 dönemi verileri	Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi	ROA ROE	GDP INF IR	TC/TA, PLL/TL EA, TC/TD OC/TR, SIZE	TC/TA, GDP ve INF (ROA ve ROE için +) PLL/TL, OC/TR ve IR (ROA ve ROE için -) EA (ROA için +, ROE için -)

NOT: Tablo 1’de yer alan ROA aktif karlılığı, ROE özkaynak karlılığı, NIM net faiz marjını, TC/TD toplam kredilerin toplam mevduata oranını, TC/TA toplam kredilerin aktif toplama oranını, OC/TA faaliyet giderlerinin aktif toplama oranını, OC/TR faaliyet giderlerinin toplam gelirlere oranını, NIR/OOI Net faiz gelirlerinin diğer faaliyet gelirlerine oranını, OOI/TA faiz dışı faaliyet gelirlerinin aktif toplama oranını, PLL/TL özel karşılıkların toplam kredilere oranını, LA/TA likit varlıkların aktif toplama oranını, PC/TA personel giderlerinin aktif toplama oranını, LA/STB Likit varlıkların kısa vadeli borçlara oranını, D/TA mevduatların aktif toplama oranını, EA özkaynakların aktif toplama oranını, MARCAP piyasa kapıtalizasyon oranını, SIZE toplam aktif büyüklüğünü, RGT R/NE çalışan başına toplam geliri, MARP bankanın toplam kullandığı kredilerinin ülkenin ulusal kredileri içindeki payını, MSH bankanın aktiflerinin bulunduğu ülkedeki tüm banka aktifleri toplamına oranını, PUOWN kamu bankası olduğunu, FRGN yabancı banka olduğunu, SUE Sanayi üretim endeksini, GDP gayri safi yurt içi hasılayı, dGDP kişi başına gayri safi yurt içi hasılayı, INF enflasyonu, TAX vergi oranını, IR faiz oranlarını, FUEL petrol fiyatlarını, COMM emtia fiyat endeksini, EDBI Ease-of-Doing-Business endeksini⁶ ve HHI Herfindahl–Hirschman endeksini⁷ ifade etmektedir. Ayrıca sonuç sütununda parantez içinde verilen ifadeler ilgili bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin yönünü ifade etmektedir.

⁶Ease-of-Doing-Business Endeksi, Dünya Bankası tarafından her bir ülke için hesaplanan, 1 ile 189 arasında bir değer alan, endeksin aldığı değer küçüldükçe o ülkedeki yasal düzenlemelerin iş yapılabilirliği kolaylaştırdığını ifade eden bir göstergedir.

⁷Herfindahl–Hirschman Endeksi, bir endüstride yer alan en büyük 50 firmanın pazar paylarının kareleri alınarak toplanması şeklinde hesaplanan ve endüstrideki rekabeti ifade etmek için kullanılan bir göstergedir.

Tablo 2. İslami Bankalarda Karlılığın Belirleyicileri ile İlgili Literatür Taraması

<i>Çalışmayı Yapan/ Yapanlar</i>	<i>Ornek Kütle</i>	<i>Yöntem</i>	<i>Bağımlı Değişkenler</i>	<i>Makro-ekonomik Bağımsız Değişkenler</i>	<i>İçsel Bağımsız Değişkenler</i>	<i>Sonuç</i>
Bashir (2003)	8 Orta Doğu ülkesinden 13 İslami bankanın 1993-1998 dönemi verileri	Panel Veri Analizi	ROA ROE	GDP INF TAX MARCAP	EA, TC/TA OOI/TA LA/TA, OC/TA FRGN, SIZE	FRGN (ROE ve ROA için +) TAX (ROE için -) GDP (ROE için +) INF ve TC/TA (ROA için +)
Muda vd. (2013)	2007-2010 arasında Malezya'da faaliyet gösteren İslami bankaların çeyrek dönemlik verileri	Genelleştirilmiş En Küçük Kareler	ROE	GDP INF	OC/TA, TC/TA D/TA, EA LA/TA, SIZE	OC/TA (ulusal bankalar için -) TC/TA, GDP ve SIZE (ulusal bankalar için +) D/TA (ulusal ve yabancı bankalar için +) EA ve INF (ulusal ve yabancı bankalar için -)
Obeidat vd. (2013)	1997-2006 yılları arasında Ürdün'de faaliyet gösteren iki İslami bankanın verileri	Çoklu Regresyon Analizi	ROA	SMS IR M2 INF	SIZE ,EA, CDR TC/TA, D/TA OC/TA, MR/TA MD/TA,LA/TA	D/TA, OC/TA, MD/TA ve SMS (-) CDR ve M2 (+)
Smaoui ve Salah (2012)	Körfez Arap Ülkelerinde faaliyet gösteren 44 İslami bankanın 1995-2009 yılları arasındaki verileri	Panel Veri Analizi	ROA ROE OOI/TA	GDP INF	PLL/TL, EA OC/TR TC/TA LA/STB SIZE	EA (ROA ve OOI/TA için +) PLL/TL ve OC/TR (ROA ve ROE için -) INF (ROA ve ROE için +) SIZE (ROA, ROE ve OOI/TA için +) TC/TA (OOI/TA için -)

NOT: Tablo 2'de yer alan ROA aktifkarlılığını, ROE özkaynak karlılığını, TC/TA toplam kredilerin aktif toplama oranını, OC/TA faaliyet giderlerinin aktif toplama oranını, OC/TR faaliyet giderlerinin toplam gelirlere oranını, OOI/TA faiz dışı faaliyet gelirlerinin aktif toplama oranını, PLL/TL özel karşılıkların toplam kredilere oranını, LA/TA likit varlıkların aktif toplama oranını, LA/STB likit varlıkların kısa vadeli borçlara oranını, CDR mevduatların maliyet oranını, D/TA mevduatların aktif toplama oranını, EA özkaynakların aktif toplama oranını, MARCAP piyasa kapitilizasyon oranını, SIZE toplam aktif büyüklüğünü, MR/TA Murabaha kredilerinin aktif toplama oranını, MD/TA Mudaraba kredilerinin aktif toplama oranını, FRGN yabancı banka olduğunu, SMS İslami bankalarının tüm bankacılık sektörü içindeki payını, M2 M2 para arzını, GDP gayri safi yurt içi hasılayı, INF enflasyonu, TAX vergi oranını, IR faiz oranlarını ifade etmektedir. Ayrıca sonuç sütununda parantez içinde verilen ifadeler ilgili bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin yönünü ifade etmektedir.

II. UYGULAMA

II.I. Veri Seti

Çalışmada 2010 ile 2014 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren 4 katılım bankasının 20 çeyrek dönemlik verileri kullanılmıştır. Bankalarla ilişkili değişkenlere ait veriler Türkiye Katılım Bankaları Birliği’nin resmi internet sitesinden; makroekonomik faktörleri ifade eden değişkenlere ait veriler ise T.C. Merkez Bankası ve Türkiye İstatistik Kurumu’nun resmi internet sitelerinden elde edilmiştir. Literatürde yer alan çalışmalarda kullanılan değişkenler göz önünde bulundurularak banka karlılığını ifade etmek için bağımlı değişken, makroekonomik faktörleri ifade etmek üzere 12 bağımsız değişken ile içsel faktörleri ifade eden 15 bağımsız değişken kullanılmış ve değişkenler Tablo 3’te gösterilmiştir. Doğrusallığın sağlanmasına katkı yapması beklendiğinden dolayı tüm değişkenler doğal logaritmaları alınarak veri setine dâhil edilmiştir (Akel ve Karacameydan, 2012: 91).

Tablo 3. Çalışmada Kullanılan Değişkenler

DEĞİŞKENLER		AÇIKLAMA	
BAĞIMLI	ROA	Dönem Net Karı / Aktif Toplamı	
	ROE	Dönem Net Karı / Özkaynak Toplamı	
BAĞIMSIZ	MAKROEKONOMİK	EURO	Euro Efektif Satış Kuru
		USD	ABD Doları Efektif Satış Kuru
		SUE	Sanayi Üretim Endeksi
		TUFE	Tüketici Fiyat Endeksi
		GOLD	Külçe Altın Gram Fiyatı
		CRV	Bankacılık Sektörü Kredi Hacmi
		GDP	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
		GE	Güven Endeksi-Reel Kesim
		KFO	Bankalarca Açılan Kredilere Uygulanan Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları
		MFO	Bankalarca Açılan Mevduatlara Uygulanan Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları
		SKE	Saatlik Kazanç Endeksi
		IO	İşsizlik oranı
	İÇSEL	D/TA	Toplam Toplanan Fonlar / Toplam Aktifler
		FA/TA	Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler
		BC/TC	Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar
		NCA/TA	Duran Aktifler / Toplam Aktifler
		LA/TA	Likit Aktifler / Toplam Aktifler
		LA/STB	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler
		OC/TA	Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler
		OOI/TA	Kar payı Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler
		UL/TA	Alınan Krediler /Aktif Toplamı
		BN	Şube Sayısı
		EN	Personel Sayısı
		B/TA	Bankalar / Aktif Toplamı
		OBSL/TA	Bilanço Dışı Yükümlülükler / Aktif Toplamı
		STC/TC	Kısa Vadeli Krediler / Toplam Krediler
		PCO/TA	Kredi ve Diğer Alacaklara İlişkin Özel Karşılıklar / Aktif Toplamı

II.II. Panel Birim Kök Testi

Çalışmada kullanılan veri seti hem yatay kesit hem de zaman serisine sahip olduğundan panel veri analizi uygulanacaktır. Ancak regresyon analizine geçilmeden önce değişkenlerin durağanlığının test edilmesi gerekmektedir. Durağan olmayan zaman serileri kullanılarak kurulan modellerin sahte regresyona neden olabileceği, dolayısıyla bu modellerden elde edilecek katsayı ve işaretlerin hatalı olabileceği bilinmektedir (Gujarati, 2009:725). Panel veriler kullanıldığında birim kökün varlığını test etmek için öncelikle yatay kesit bağımlılığının araştırılması gerekmektedir. Panel veri setinde yatay kesit bağımlılığının reddedilmesi durumunda 1. nesil birim kök testleri kullanılırken, yatay kesit bağımlılığı bulunması durumunda 2. nesil birim kök testlerinin daha tutarlı, etkin ve güçlü tahminler yapması mümkündür (Çınar, 2010: 594). Bu çalışmada yatay kesit bağımlılığı, kullanılacak modeller için Breusch-Pagan LM Testi ile incelenmiş (Tablo 4) ve “Kalıntılarda yatay kesit bağımlılığı yoktur.” şeklindeki boş hipotezin reddedilemediği görülmüştür. Panel veri setinde yatay kesit bağımlılığı bulunmadığından serilerde birim kök varlığı 1. nesil panel birim kök testlerinden olan ADF-Fisher testi ile incelenmiştir. Düzeyde durağan olmayan seriler için 1. farklar ve gerekli ise 2. farklar alınarak serilerin durağanlığı sağlanmıştır. (Tablo 5)

Tablo 4. Breusch-Pagan LM Testi Sonuçları

Model 1		Model 2	
İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
2.525472	0.8656	6.227885	0.3982

Tablo 5. Panel Birim Kök Testi Sonuçları

DEĞİŞKEN	DÜZEYDE		1. FARKTA		2. FARKTA	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
ROA	21.7840	0.0053*				
ROE	15.1002	0.0572***				
EURO	1.32747	0.9952	23.9813	0.0023*		
USD	0.66870	0.9996	48.8490	0.0000*		
SUE	0.78103	0.9993	23.9593	0.0023*		
TUFE	0.53209	0.9998	17.2794	0.0273**		
GOLD	18.4841	0.0179**				
CRV	4.07785	0.8500	13.5221	0.0951***		
GDP	0.51840	0.9998	7.14721	0.5208	109.022	0.0000*
GE	12.4357	0.1328	73.6827	0.0000*		
KFO	15.7851	0.0456**				
MFO	33.1765	0.0001*				
SKE	0.03037	1.0000	12.5064	0.1300	81.2965	0.0000*
IO	3.98556	0.8584	1.61867	0.9906	78.4756	0.0000*
D/TA	9.10296	0.3337	50.9816	0.0000*		
FA/TA	20.7954	0.0077*				
BC/TC	14.0385	0.0808***				
NCA/TA	23.3054	0.0030*				
LA/TA	22.0228	0.0049*				
LA/STB	25.8257	0.0011*				
OC/TA	17.8298	0.0225**				
OOI/TA	16.5976	0.0346**				
UL/TA	44.8869	0.0000*				
BN	5.74067	0.6763	36.1811	0.0000*		
EN	2.42734	0.9650	19.2311	0.0137**		
B/TA	41.0913	0.0000*				
OBSL/TA	15.0336	0.0585***				
STC/TC	20.7715	0.0078*				
PCO/TA	12.5849	0.1270	19.1080	0.0143**		

* simgesi değişkenin %1, ** simgesi değişkenin %5 ve *** simgesi değişkenin %10 anlamlılık düzeyinde durağan olduğunu ifade etmektedir.

EURO, USD, SUE, TUFİ, CRV, GDP, GE, SKE, IO, D/TA, BN, EN ve PCO/TA değişkenleri düzeyde durağan olmadıklarından 1. farkları alınmıştır. Sayılan değişkenlerden GDP, SKE ve IO dışındakilerin 1. farklarında durağan oldukları görülmüştür. 1. farkında durağan olmayan GDP, SKE ve IO değişkenlerinin ise 2. farkları alındığında durağan oldukları %1 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

II.III. Değişken Seçimi Ve Modeller

Serilerin durağanlığı sağlandıktan sonra bağımsız değişkenleri en iyi açıklayan modeller oluşturulmuştur. Modellerin belirlenmesinde adım adım regresyon yöntemleri içinde değişkenlerin mümkün olan tüm olasılıklarını kıyaslayarak en iyi sonuçları veren kombinasyonel (combinatorial) metodu seçilmiştir. Belirli sayıda eklenen değişken için bu yöntem, bir regresyonda eklenen ve her zaman dahil olan değişkenleri bağımsız değişken olarak kullanarak mümkün olan her kombinasyonu değerlendirir ve en yüksek R² 'ye ulaşan olasılığı seçer (Cingöz, 2010: 134). Söz edilen yöntemle ROA bağımlı değişkenini açıklayan en iyi 12 bağımsız değişken ve ROE bağımlı değişkenini açıklayan en iyi 14 bağımsız değişken seçilerek aşığıdaki modeller oluşturulmuştur:

$$\ln ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(NCA/TA)_{it} + \beta_2 \ln EN_{it} + \beta_3 \ln GDP_{it} + \beta_4 \ln(D/TA)_{it} + \beta_5 \ln(LA/STB)_{it} + \beta_6 \ln IO_{it} + \beta_7 \ln CRV_{it} + \beta_8 \ln KFO_{it} + \beta_9 \ln USD_{it} + \beta_{10} \ln SKE_{it} + \beta_{11} \ln SUE_{it} + \beta_{12} \ln TUFİ_{it} + \epsilon \quad (1)$$

$$\ln ROE_{it} = \beta_0 + \beta_1 \ln(NCA/TA)_{it} + \beta_2 \ln GDP_{it} + \beta_3 \ln IO_{it} + \beta_4 \ln EN_{it} + \beta_5 \ln(UL/TA)_{it} + \beta_6 \ln TUFİ_{it} + \beta_7 \ln(BC/TC)_{it} + \beta_8 \ln USD_{it} + \beta_9 \ln GE_{it} + \beta_{10} \ln GOLD_{it} + \beta_{11} \ln(STC/TC)_{it} + \beta_{12} \ln(OBSL/TA)_{it} + \beta_{13} \ln(OC/TA)_{it} + \beta_{14} \ln SKE_{it} + \epsilon \quad (2)$$

Modellerde yer alan “ln” doğal logaritmayı, “i” bankayı, “t” zamanı, “ε” hata terimini, “β₀” sabit terimi ve “β₁, β₂, β₃, β₄...” regresyon katsayılarını ifade etmektedir.

II.IV. Panel Veri Modellerinin Belirlenmesi

Araştırmada panel veri ile regresyon analizine geçilmeden önce hangi modelin daha etkin olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada da analizlere geçilmeden önce Park (2011: 50) tarafından önerildiği üzere “sabit etki bulunmadığı” boş hipotezini test eden F Testi ile “tesadüfi etki bulunmadığı” boş hipotezini test eden Breusch-Pagan LM Testi iki model için uygulanmıştır. Her iki test sonucunda da boş hipotezlerin reddedilmesi durumunda ise Hausman Testi uygulanmış ve boş hipotez reddedilir ise sabit etkiler modeli; reddedilemez ise tesadüfi etkiler modelinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır. Yapılan testler sonucunda hem Model 1 hem de Model 2 için sabit etkili panel veri analizinin uygun olduğu görülmüştür. (Tablo 6)

Tablo 6. Panel Modelinin Belirlenmesi

MODELLER	F Testi		Breusch-Pagan LM Testi		Hausman Testi		SEÇİLEN MODEL
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	
Model 1	238.418263	0.0002	267.0961	0.0000	58.81091	0.0000	SABİT ETKİLER
Model 2	79.029609	0.0284	153.1221	0.0000	39.798108	0.0008	SABİT ETKİLER

II.V. Varsayımların Sınanması

Parametrik testler uygulayabilmek için kalıntılar normal dağılım göstermesi, sabit varyanslı olması ve otokorelasyon bulundurmaması varsayımlarının geçerli olması gerekmektedir. Bu çalışmada

da söz edilen varsayımlar test edilmiştir ve sonuçlar Tablo 7’de özetlenmiştir. Kalıntıların normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek için Jarque-Bera İstatistiği kullanılmış ve olasılık değerlerine göre her iki modelde de normallik varsayımının sağlandığı görülmüştür. Sabit varyans varsayımını test etmek için “kalıntılarda değişen varyans olmadığı” boş hipotezini test eden Wald testi (Greene, 2000: 598) kullanılmış, Model 2 için boş hipotez reddedilemediğinden değişen varyans olmadığı sonucuna varılmıştır. Model 1 için ise boş hipotez reddedilmiş ve kalıntılarda değişen varyans sorunu olduğu görülmüştür.⁸ Son olarak “kalıntılarda otokorelasyon bulunmadığı” boş hipotezini test eden Wooldridge (2002) testi uygulanmış ve her iki model için de otokorelasyon sorunu olmadığı görülmüştür.

Tablo 7. Normal Dağılım, Değişen Varyans ve Otokorelasyon Test Sonuçları

MODELLER	NORMAL DAĞILIM		DEĞİŞEN VARYANS		OTOKORELASYON	
	<i>Jarque-Bera</i>	<i>Olasılık</i>	<i>chi²</i>	<i>Olasılık</i>	<i>F Testi</i>	<i>Olasılık</i>
Model 1	4.136477	0.126408	181.12	0.0000	3.645	0.1523
Model 2	0.200250	0.904724	3.52	0.4754	1.566	0.2187

II.VI. Bulgular

Çalışmada karlılığı ifade etmek için kullanılan iki bağımlı değişkenden biri olan aktif karlılığın (ROA) etki eden faktörleri içeren panel regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre kurulan modelin F istatistiğine göre %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Düzeltilmiş R² değeri de kurulan modelle bağımlı değişkendeki değişimlerin yaklaşık %71’inin seçilen bağımsız değişkenler ile açıklanabildiğini göstermiştir. Sanayi üretim endeksi (SUE), bankacılık sektörü kredi hacmi (CRV), bankalarca açılan kredilere uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranları (KFO) ve işsizlik oranı (IO) makroekonomik değişkenleri ile toplam toplanan fonların aktif toplama oranı (D/TA) ve personel sayısı (EN) içsel değişkenlerinin bağımlı değişken olan aktif karlılığın istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde etki ettiği tespit edilmiştir. ABD doları efektif satış kuru (USD), tüketici fiyat endeksi (TUF) ve gayri safi yurt içi hasıla (GDP) makroekonomik değişkenleri ile duran aktiflerin toplam aktiflere oranı (NCA/TA) içsel değişkeninin ise aktif karlılığın istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde etki ettiği görülmüştür. Saatlik kazanç endeksi (SKE) ve likit aktiflerin kısa vadeli yükümlülükler oranı (LA/STB) değişkenlerinin ise aktif karlılığı üzerindeki etkisi açıklanamamıştır.

Tablo 8. Model 1 İçin Panel Regresyon Analizi Sonuçları

BAĞIMLI DEĞİŞKEN: ROA				
<i>Değişken</i>	<i>Katsayı</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>T İstatistiği</i>	<i>Olasılık</i>
USD	-0.510372	0.167080	-3.054646	0.0037*
SUE	0.707658	0.074173	9.540639	0.0000*
TUF	-1.019871	0.222136	-4.591197	0.0000*
CRV	1.905844	0.736108	2.589081	0.0127**
GDP	-0.350983	0.040861	-8.589738	0.0000*
KFO	0.278005	0.111186	2.500363	0.0159**
SKE	-0.088061	0.056282	-1.564638	0.1242
IO	0.156235	0.038548	4.053022	0.0002*
D/TA	0.220981	0.102529	2.155308	0.0362**
NCA/TA	-0.048351	0.023573	-2.051084	0.0457**
LA/STB	-0.037108	0.030266	-1.226047	0.2262
EN	0.399725	0.145594	2.745478	0.0085*
C	-0.703467	0.254922	-2.759539	0.0082*
R²	0.777599		F İstatistiği	11.18843

⁸ Model 1 için yapılan regresyon analizinde değişen varyans sorununu çözmek için coefkovaryans yöntemi olarak White (diagonal) düzeltmesi kullanılmıştır (Güngör ve Demirci, 2014; Korkmaz ve Karaca, 2013).

Düzeltilmiş R²	0.708099		Olasılık (F)	0.000000*
----------------------------------	----------	--	---------------------	-----------

* simgesi %1, ** simgesi %5 ve *** simgesi %10 anlamlılık düzeyinde katsayının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

Çalışmada kurulan ikinci model ile özkaynak karlılığına etki eden faktörler tespit edilmeye çalışılmış ve analiz sonuçları Tablo 9'de özetlenmiştir. F istatistiğinden görüldüğü üzere kurulan modelin % 1 anlamlı düzeyinde anlamlı olduğu ve düzeltilmiş R² değerinden görüldüğü üzere bağımlı değişkendeki değişimlerin yaklaşık %86'sının kurulan model ile açıklanabileceği gözlemlenmiştir. Analiz sonucunda makroekonomik faktörlerden olan ABD doları efektif satış kuru (USD), tüketici fiyat endeksi (TUFİ), gayri safi yurt içi hasıla (GDP), reel kesim güven endeksi (GE) ve işsizlik oranı (IO) ile içsel faktörleri ifade eden duran aktiflerin toplam aktiflere oranı (NCA/TA) ve alınan kredilerin aktif toplama oranı değişkenlerinin özkaynak karlılığını istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Saatlik kazanç endeksi (SKE) makroekonomik faktörü ile diğer faaliyet giderlerinin aktif toplama oranı (OC/TA), personel sayısı (EN), bilanço dışı yükümlülüklerin aktif toplama oranı ve kısa vadeli kredilerin toplam kredilere oranı (STC/TC) içsel faktörlerinin özkaynak karlılığına pozitif etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Külçe altın gram fiyatının (GOLD) ve takipteki kredilerin toplam krediler ve alacaklara oranının bağımlı değişken üzerindeki etkisi ise istatistiksel olarak açıklanamamıştır.

Tablo 9. Model 2 İçin Panel Regresyon Analizi Sonuçları

BAĞIMLI DEĞİŞKEN: ROE				
<i>Değişken</i>	<i>Katsayı</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>T İstatistiği</i>	<i>Olasılık</i>
USD	-0.036455	0.008202	-4.444623	0.0001*
TUFİ	-0.068332	0.035131	-1.945062	0.0579**
GOLD	0.002447	0.003210	0.762507	0.4497
GDP	-0.035173	0.007780	-4.520927	0.0000*
GE	-0.066724	0.019099	-3.493640	0.0011*
SKE	0.034311	0.019707	1.741087	0.0884***
IO	-0.006828	0.003121	-2.187888	0.0338**
BC/TC	0.000664	0.001111	0.597958	0.5528
NCA/TA	-0.007925	0.002415	-3.281699	0.0020*
OC/TA	0.005457	0.000638	8.550602	0.0000*
UL/TA	-0.001778	0.000716	-2.485179	0.0166**
EN	0.075009	0.011763	6.376555	0.0000*
OBSL/TA	0.000923	0.000490	1.886250	0.0656***
STC/TC	0.001316	0.000673	1.954069	0.0568***
C	-0.003947	0.017452	-0.226156	0.8221
R²	0.899866		F İstatistiği	24.31682
Düzeltilmiş R²	0.862860		Olasılık (F)	0.000000

* simgesi %1, ** simgesi %5 ve *** simgesi %10 anlamlılık düzeyinde katsayının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarının karlılığına etki eden makroekonomik ve bankalara özgü içsel faktörlerin belirlenmesi amaç edinilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, 2010 - 2014 yılları arasında faaliyet gösteren 4 katılım bankasının çeyrek dönemlik verileri kullanılarak panel veri analizi uygulanmıştır. Analizlerde karlılığı ifade etmek için aktif karlılığı (ROA) ve özkaynak karlılığı (ROE) bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Bağımsız değişken olarak ise makroekonomik faktörleri gösteren 12 değişken ve içsel faktörleri ifade eden 15 değişken tanımlanmıştır.

Öncelikle her iki karlılık değişkenine de etki eden makroekonomik faktörler değerlendirildiğinde ABD doları efektif satış kurundaki (USD) artışın, katılım bankalarında her iki karlılık göstergesini de düşürücü etki yaptığı görülmüştür. Yine enflasyon düzeyini ifade eden tüketici fiyat endeksindeki (TUFİ) artışında Taşkın (2011) tarafından ticari bankalarda ve Muda vd. (2013) tarafından İslami bankalarda gözlemlendiği üzere karlılığı düşürücü etki yaptığı tespit edilmiştir. Literatürde genellikle gayri safi yurt içi hasıladaki (GDP) artışların bankaların karlılığını aynı yönde etkilediği görülsede (Muda vd. (2013), Bashir (2003), Trujillo-Ponce (2013), Dietrich ve Wanzenried (2009), Tanna vd. (2005)), analiz sonucunda Staikouras ve Wood (2011) tarafından yapılan çalışmaya benzer şekilde katılım bankalarının karlılığını olumsuz etkilediği görülmüştür. İşsizlik oranındaki (IO) artışın ise aktif karlılığını artırıcı etki yaparken özkaynak karlılığını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Sanayi üretim endeksindeki (SUE) değişimlerin Taşkın (2011) tarafından Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankalarda aktif karlılığına aynı yönde etki ettiğini gösterdiği çalışmasındaki sonuca benzer bir etki yarattığı görülmüştür. Yine bankacılık sektörü kredi hacmi (CRV) ve bankalarca açılan kredilere uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranındaki (KFO) artışların da aktif karlılığını artırıcı etki yaptığı görülmüştür. Bu sonuç sektör içerisindeki önemli oyuncuların katılım bankalarının sektördeki büyüme ve karlılıktan benzer şekilde etkilendiğini göstermektedir. Bunun yanında, reel kesim güven endeksinde (GE) değişimlerin özkaynak karlılığını ters yönde; saatlik kazanç endeksindeki (SKE) değişimlerin ise aynı yönde etkilediği de analiz sonucunda görülmüştür.

Bankalara özgü içsel faktörlerin karlılık üzerindeki etkisine bakıldığında öncelikle duran varlıkların aktif toplama oranındaki (NCA/TA) artışların her iki karlılık göstergesini de olumsuz yönde etkilediği dikkat çekmektedir. Bankalar için gelir yaratıcı olmayan duran varlıkların bu şekilde bir etki yaratması beklenen bir durumdur. Analiz sonucunda görülen bir diğer önemli bulgu da çalışan sayısındaki artışların hem aktif karlılığını hem de özkaynak karlılığını artırıcı etki yarattığıdır.

Analizler sonucunda toplam toplanan fonların aktif toplama oranındaki (D/TA) artışın, aktif karlılığına pozitif etkisi tespit edilmiştir. Bilanço dışı yükümlülüklerin aktif toplama oranındaki (OBSL/TA) artışların da özkaynak karlılığını artırdığı görülmüştür. Bankalar için maliyeti sınırlı olan bu yükümlülüklerin karlılığı artırıcı etki yapması beklenen bir durumdur. Bunun yanında diğer faaliyet giderlerinin aktif toplama oranındaki (OC/TA) değişimlerin özkaynak karlılığını aynı yönde etkiliyor olması ise beklenen durum ile çelişmektedir. Alınan kredilerin aktif toplama oranındaki (UL/TA) artışın özkaynak karlılığını azaltıcı etki göstermesi bu kaynakların maliyetinin değerlendirmesi gerektiğini göstermektedir. Son olarak alınan kısa vadeli kredilerin alınan toplam kredilere oranındaki (STC/TC) artışın özkaynak karlılığına olumlu etki yaptığı görülmüştür. Göreceli olarak maliyetinin düşük olması beklenen kısa vadeli kredi kullanımının bu etkisi beklenen bir durumu ifade etmektedir.

Sonuç olarak katılım bankalarında gerek aktif karlılığının gerekse özkaynak karlılığının birçok faktörden etkilendiği, bu faktörlerin sadece bankalara özgü içsel değişkenler olmadığı, makroekonomik faktörlerin de karlılık üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle son yıllarda bankacılık sektörünün genelinde olduğu gibi karlılığı düşüş gösteren katılım bankalarının karlılıklarına etki eden faktörleri değerlendirerek bu düşüşü sınırlandırmaları mümkün olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, H. E. (2012). Determinants Of Bank Profitability: An Investigation On Turkish Banking Sector. *Öneri*, 10(37), 103-110.
- Akel, V., & Karacameydan, F. (2012). Yatırım Fonları Net Varlık Değerlerinin Yapay Sınır Ağları Yöntemiyle Tahmin Edilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 87-106.
- Alper, D., & Anbar, A. (2011). Bank Specific and Macroeconomic Determinants of Commercial Bank Profitability: Empirical Evidence from Turkey. *Business and Economics Research Journal*, 2(2), 139-152.
- Athanasoglou, P. P., Brissimis, S. N., & Delis, M. D. (2008). Bank-Specific, Industry-Specific And Macroeconomic Determinants Of Bank Profitability. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 18(2), 121-136.
- Bashir, A. M. (2003). Determinants Of Profitability In Islamic Banks: Some Evidence From The Middle East. *Islamic Economic Studies*, 11(1), 31-57.
- Ben Naceur, S., & Goaid, M. (2008). The Determinants of Commercial Bank Interest Margin and Profitability: Evidence from Tunisia. *Frontiers in Finance and Economics*, 5(1), 106-130.
- Cingöz, A. R. A. A. (2010). İstanbul'da Kapalı Site Konut Fiyatlarının Analizi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 129-139.
- Çınar, S. (2010). OECD Ülkelerinde Kişi Başına GSYİH Durağan mı? Panel Veri Analizi. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 29(2), 591-601.
- Dietrich, A., & Wanzenried, G. (2009). What Determines the Profitability of Commercial Banks? New Evidence from Switzerland. <http://ssrn.com/abstract=1370245>, Erişim Tarihi: 20.03.2015.
- Doğru, C. (2011). Karlılığın Belirleyicileri Analizi: Teori ve Orta Ölçekli Bir Banka Uygulaması. *Maliye Finans Yazıları*, 91, 47-75.
- Flamini, V., McDonald, C., & Schumacher, L. (2009). The Determinants of Commercial Bank Profitability in Sub-Saharan Africa, *IMF Working Paper*, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2009/wp0915.pdf>, Erişim Tarihi: 20.03.2015.
- Greene, W. (2000). *Econometric Analysis*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
- Gujarati, D. N. (2009). *Temel Ekonometri* (Çev. Ü. Şenesen ve G. G. Şenesen). İstanbul: Ayhan Matbaası.
- Güngör, B. & Demirci, N. S. (2014). Hisseleri Borsa İstanbul'da İşlem Gören KOBİ'lerde Finansal Performansın İçsel ve Dışsal Belirleyicileri (2009-2012). *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 51(594), 57-74.
- Korkmaz, Ö. & Karaca S. S. (2013). Firma Performansını Etkileyen Faktörler ve Türkiye Örneği. *Ege Akademik Bakış*, 13(2), 169-179.
- Muda, M., Shaharuddin, A. & Embaya, A. (2013). Comparative Analysis of Profitability Determinants of Domestic and Foreign Islamic Banks in Malaysia. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 3(3), 559-569.
- Obeidat, B. Y., El-Rimawi, S. Y., Masa'deh, R., Maqableh, M. M.B. & Al-Jarrah, I. M. (2013). Evaluating the Profitability of the Islamic Banks in Jordan. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 56, 27-37.
- Özince, E. (2008). Finansal Sektör – Uluslararası Gelişmeler ve Türkiye Deneyimi. *Mufad Journal*, 40, 24-44.

- Öztrak, S. (2007). Bankaların Ve Özel Finans Kurumlarının İflası, https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Sunumlar/1980banka_iflasi.pdf, Erişim Tarihi: 10.03.2015.
- Park, H. M. (2011). Practical Guides To Panel Data Modeling: A Step-by-step Analysis Using Stata. Tutorial Working Paper. Graduate School of International Relations, International University of Japan.
- Samırkaş, M. C., Evcı, S. & Ergün, B. (2014). Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığın Belirleyicileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(8), 117-134.
- Smaoui, H. & Ben Salah I. (2012). Profitability of Islamic Banks in the GCC Region. *Global Economy and Finance Journal*, 5(1), 85 – 102.
- Staikouras, C. K. & Wood, G. E. (2011). The Determinants Of European Bank Profitability. *International Business & Economics Research Journal*, 3(6), 57-68.
- Tanna, S., Kosmidou, K. & Pasiouras, F., (2005). Determinants of Profitability of Domestic UK Commercial Banks: Panel Evidence from the Period 1995-2002. *Money Macro and Finance (MMF) Research Group Conference 2005*, <http://repec.org/mmfc05/paper45.pdf>, Erişim Tarihi: 20.03.2015.
- Taşkın, F. D. (2011). Türkiye’de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler. *Ege Akademik Bakış*, 11(2), 289 – 298.
- TBB (2015). Türkiye’de Bankacılık Sektörü 2009-2014 Aralık, http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2182/Turkiye'de_Bankacilik_Sektoru_2009-2014_Aralik.pdf, Erişim Tarihi: 01.03.2015.
- TBB, İstatistiki Raporlar 2013. <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/--2013---secilmis-rasyolar/1359>, Erişim Tarihi: 01.03.2015.
- TKBB (2014). Türk Finans Sisteminde Katılım Bankaları, http://www.tkbb.org.tr/images/Documents/KATILIM_BANKALARI_GENEL_SUNUM_ARALIK2013_02_04_2014.ppt, Erişim Tarihi: 01.03.2015.
- TKBB, Katılım Bankaları 2013. <http://www.tkbb.org.tr/images/Documents/TKBB.pdf>, Erişim Tarihi: 01.03.2015.
- Trujillo-Ponce, A. (2013). What determines the profitability of banks? Evidence from Spain. *Accounting and Finance*, 53, 561–586.
- Yağcılar, G. G. (2011). *Türk Bankacılık Sektörünün Rekabet Yapısının Analizi*. Ankara: BDDK Kitapları No: 10.
- Wooldridge, J. M. (2002). *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*, Cambridge, MA: MIT Press.